

Beren mesten gaat niet altijd goed

Nog geen handleiding voor druktemakers

Beren mesten gaat niet altijd goed. Onrust in het hok vergroot de kans op uitval en drukt de groeiprestaties. Meer ruimte, grotere groepen en meer licht lijkt problemen in de hand te werken. Dat het probleem op het ene bedrijf wel optreedt en op het andere niet, maakt het zoeken naar een oplossing er niet gemakkelijker op.

Tot een half jaar geleden hoorde je er weinig over. Sinds de start van het Good Farming Star-programma van Vion zijn er in het veld geluiden te beluisteren van vleesvarkenshouders die problemen ondervinden bij het mesten van beren. Daarbij gaat het vooral om vleesvarkenshouders die werken met grote groepen. Vanaf ongeveer 30 varkens tot meer dan 100 per groep. Uit deze categorie komen meldingen over te grote onrust in de hokken met beren. De beren vertonen zowel agressief als seksueel gedrag ten opzichte van elkaar, waardoor er voortdurend sprake is van beweging en drukte in de hokken met beren.

„Het begint al een paar weken na het oplegen”, is de ervaring van varkenshouder Paul Jansen uit Lintelo bij Aalten (Gld.). Hij houdt zijn varkens in groepen van 52 tot 81 dieren. In de ligruimte van de hokken is volop strooisel (graszaadhooi) aanwezig. Ook zorgt Jansen voor ander speelgoed, zoals blikjes aan kettingen en touwen met houtblokken. Daglicht schijnt er volop in de stallen van Jansen. „Kortom, we stellen alles in het werk om het de dieren zo veel mogelijk naar de zin te maken. Bij beren lijken de mannelijke hormonen de overhand te hebben, waardoor ze hun energie vooral op elkaar richten.”

Nog weinig bekend

Jansen is niet de enige vleesvarkenshouder binnen Good Farming Star die niet onverdeeld enthousiast is over het mesten van beren. Ook Maarten Rooijackers in Aarle-Rixtel (N.-Br.) heeft ervaren dat beren in grote groepen voor veel onrust kunnen zorgen. Rooijackers heeft een stal waar vleesvarkens in groepen van 400 dieren leven. Hij heeft ervoor gekozen om in deze stal de geltjes op te leggen. De beertjes gaan naar een ander bedrijf waar Rooijackers ze houdt in groepen van 40 stuks. Ook daar ervaart de Brabantse varkenshouder wel onrust in de hokken, maar hij maakt zich er nog geen zorgen over. „Het is allemaal nog nieuw. Er is nog erg weinig bekend over het mesten van beren in hokken voor meer dan de standaard groepsgrootte van 10 of 12 dieren. In een groter hok hebben beren meer ruimte voor vluchtgedrag, de onrust die daardoor ontstaat, wakkert de activiteit van de andere beren aan.”

Jarenlang gebeurde het mesten van beren in Nederland slechts op beperkte schaal. Ondanks de gunstiger technische resultaten, vooral lagere voerkosten, begonnen varkenshouders er niet aan, omdat

slachterijen niet op beren zaten te wachten. De laatste jaren komt daar geleidelijk verandering in. Castratie was al geruime tijd ongewenst bij varkens voor de Britse baconmarkt.

Ook de binnenlandse afzetmarkt lijkt geleidelijk over te stappen op vlees van niet-gecastreerde varkens. Lees ook 'Voorlopig beren genoeg'. Trendsetter is grootgrutter Albert Heijn die sinds dit jaar alleen varkensvlees verkoopt uit het Good Farming Star-programma van Vion. Naast het uitbannen van castratie, bevat dit programma een groot aantal normen om varkens meer welzijn te bieden. Denk onder meer aan extra ruimte, daglicht, afleidingsmateriaal enzovoorts.

Praktijkonderzoek

In 2007 begon varkensvleesketen De Hoeve met het mesten van beren. Vorig jaar onderzocht het LEI, een onderzoeksinstituut van Wageningen UR, de ervaringen met het mesten van beren. Hieruit kwam naar voren dat diverse varkenshouders het gedrag van beren als een knelpunt ervaren. „Het leren werken met beren is belangrijk om het houden van beren tot een succes te maken”, concludeert LEI-onderzoeker Alex Bikker. Dezelfde geluiden zijn nu op te tekenen bij deelnemers aan Good Farming Star. Naarmate de groepsgrootte toeneemt, lijkt het lastiger te zijn om beren rustig te houden. Opmerkelijk is echter dat in alle categorieën berenmesters er ook bedrijven zijn waar het wel goed gaat.

Hoeveelheid prikkels

Wageningen UR Livestock Research heeft diverse onderzoeken gestart om meer grip te krijgen op het gedrag van beren. „Allerlei factoren lijken een rol te spelen”, zegt onderzoekscoördinator Carola van der Peet van Wageningen UR Livestock Research. „Wellicht heeft de genetische achtergrond van de dieren invloed. Ook de voersamenstelling en het voersysteem hebben mogelijk verband met het gedrag van beren. Op varkensproefbedrijf Sterksel onderzoeken we onder meer of er verschillen zijn in trogvoeding en voeding met droogvoerbakken”, aldus Van der Peet. Haar collega Herman Vermeer beaamt dat praktijkervaringen uitwijzen dat beren mesten moeilijker is, als de groepsgrootte toeneemt. „Onderzoek wijst uit dat de hoeveelheid prikkels die beren krijgen, invloed heeft op het moment waarop ze geslachtsrijp worden. Dat lijkt op het verschijnsel dat

gelten eerder berig worden, als je ze in een nieuwe omgeving plaatst.”

Voor succesvol beren mesten is het gewenst om het moment van geslachtsrijp worden zo veel mogelijk naar het eind van de mestperiode te verplaatsen. Hoe dat precies moet, is onderwerp van allerlei onderzoeken.

Lichtinval temperen

Het onderzoek biedt mogelijk soelaas voor berenmesters met traditionele stallen. Dat zal niet het geval zijn voor vleesvarkenshouders die werken met grote groepen, waarbij dus per definitie dieren uit meerdere tomen worden samengevoegd. Vermeer: „We kennen voorbeelden uit de praktijk waarbij berenmesters het licht in de stal uitdoen. Dat werkt wel. De onrust verdwijnt. Maar het is niet de oplossing. Met verduisteren haal je welzijnsnadelen naar binnen, terwijl stoppen met castreren vaak onderdeel is van een aanpak om het welzijn van de varkens te verbeteren.”

Varkenshouder Paul Jansen vult aan: „Het belangrijkste is om rust te houden in de hokken. Dat bereik je door middel van het voerregime, tweemaal daags brijvoer met wat gehakseld stro, en het beperken van activiteiten en lichtintensiteit. Dit laatste staat haaks op de welzijnseisen die de Dierenbescherming zo graag in het Good Farming Star-concept ziet.”

De Dierenbescherming vindt het te vroeg om nu al uitspraken te doen over de problemen bij het mesten van beren. Het weer beginnen met castreren is volgens beleidsmedewerker Bert van den Berg in ieder geval niet de oplossing. ■

Reageren?

b.kleinswormink@pigbusiness.nl

Voorlopig beren genoeg

In Europa duurt het nog tot 2018 voordat er een verbod komt op het castreren van varkens. Naar verwachting blijven afnemers van varkensvlees in de meeste EU-lidstaten de komende jaren vragen naar vlees van niet-gecastreerde varkens. Vooral Italië staat nog ver van acceptatie van berenvlees. Toch sorteert Vion, Nederlands grootste varkensslachter, al voor op een castratieloze toekomst. Vion Food Nederland heeft exact in beeld welk vlees afkomstig is van geïmporteerde en niet-geïmporteerde varkens. Voorlopig is dit vooral van belang voor de afzet richting retail in Nederland en de afzet van bacon naar het Verenigd Koninkrijk. Door de maatschappelijke discussie over het castreren van varkens, groeit vooral in Nederland de vraag naar vlees van niet-geïmporteerde dieren. Vion kan door de kanalisatie afnemers garanderen dat ze vlees van ongeïmporteerde varkens ontvangen.